

Kako ovo neželjeno stanje popraviti zavisi od nas, naših predloga i napora. Pa onda — navalite! pišite, govorite, predlažite!

Kraj školske godine i junske rokovi se osećaju po broju posetilaca kluba, ali leto i letovanje vas čekaju sa svim vašim idejama i željama. Sledeće godine se nadam da ćemo se moći pohvaliti izvođenjem svestranog i bogatog programa i rada u svim klubovima.

Vanda Bruner

SARAJEVO

Kad smo stigli kući i vidjeli ovu glupu kišu, došlo nam je da se ponovo vratimo u Pirovac. Bilo je lijepo, ali i kratko. Mislim da je ovaj susret uspio iako je na »Maloj Makabijadi« bilo samo oko trideset učesnika. Pošto nismo imali uspjeha u sportskim aktivnostima nadam se da su Jasenko i njegova gitara osvjetili obraz sarajevskog kluba. Ishrana je bila dobra, mada malo daleko. Priča se da su od svega bile najbolje duple palačinke koje su Boca i Gracijela pravili u ranu zoru, zoru, zoru... Moramo da se pohvalimo da nas je auto-stop dobro poslužio, obzirom da autobusa nije bilo, te tako stigosmo živi i zdravi kući.

U klubu su nas primili baš onako kao što smo i očekivali. Većina su nas s podsmjehom pitali kako nam je bilo, dok je njih nekoliko izrazilo žaljenje što i oni nisu bili. Napadnuti smo od rukovodstva kluba što smo priznali da oni nisu bili oduševljeni Makabijadom u Pirovcu.

Pohvalit ćemo Harija da je na »kongresu« u Parizu bio učitiv i nikome nije upadao u riječ. Ko bi se to od njega nadao? Ni mi se nismo nadale, ali kongres se odvijao na engleskom jeziku a to je bilo veliko opterećenje za njegove govorničke sposobnosti. U kratkim crtama, odnosno u nekoliko riječi što je razumio, iznio nam je o čemu se tamo diskutovalo.

U našem klubu povećala se sportska aktivnost. Pored stonog tenisa uvela se nova aktivnost — trčanje, u kojoj se gotovo svi grčevito bore da osvoje pehar. U zadnje vrijeme utorkom i subotom dolazi veći broj omladinaca i nadamo se da će se i radna aktivnost povećati. Doviđenja, vidimo se uskoro u Pirovcu.

Rozita i Fadila

OSIJEK

Članovi našeg omladinskog kluba, retrospektivno gledajući, za ovih par mjeseci tekuće godine našli su svoj izraz djelovanja u suradnji s ostalim članovima Općine na više raznih manifestacija.

Purim, taj veseli praznik, sve tri generacije: stariji, srednji i najmlađi, proslavili su u tonu kakvom i priliči. Dobro organizirana čajanka neumorne Ženske sekcije u mnogome je doprinjela tome.

Međunarodni Dan žena svečano je obilježen i na spomeniku »Majka i djete« na Gajevom trgu. Ovaj put uz naše omladince aktivno učešće uzeli su učenici osnovne škole »Anka Butorac« koji su izveli recital pod nazivom »Koliko će se klišura odroniti koje vode do slobode«. Također, posebni događaj priredili su članovi Vojnog orkestra »OSIJEK«, te na taj način uveličali ovu manifestaciju. Predstavnici društveno-političkih organizacija grada položili su vljence, što su učinili i predstavnici Jevrejske općine Osijek. Čitav događaj osječki lokalni list »Glas Slavonije« je vidno popratio slovom i fotografijom.

Nadalje, pod patronom Ženske sekcije našli smo se na jednom susretu posvećenom nevinim žrtvama varšavskog geta. Prisutni su s velikom pažnjom poslušali referat na temu »JOM HAŠOA« kojega je sugestivno pročitala omladinka Vesna Cindrić. Sjećanje na te zloglasne dane ostavilo je dubok dojam među nama u dvorani.

Od sportskih manifestacija, zna se: »Mala Makabijada«. Reprezentirao nas je Vladimir Mikler. On je kao »transfer igrač« pomogao drugima, jer zbog objektivnih razloga sportska ekipa u većem broju nije učestvovala. Po riječima očeviđadica, Vladimir je dobro obavio svoj posao, te tako pridoneo afirmaciji sporta i izvan naše dvorane.

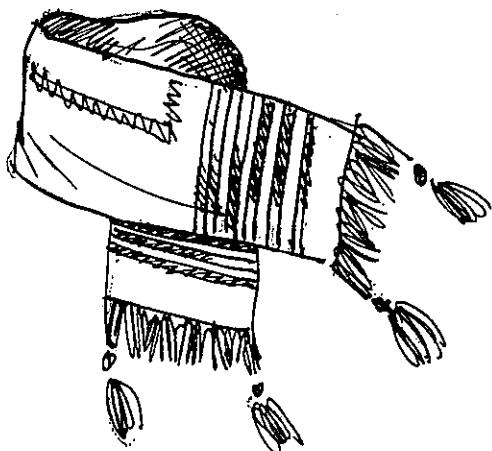
Pred nastupajuće ljetne praznike centralni događaj zbio se je jedne sunčane nedjelje 29. 06. o.g. u Đakovu. Jubilarna 35-ta godišnjica đakovačkog logora svečano je obilježena polaganjem vijenca, prigodnim govorima, nastupom gradske glazbe i djelom hora »Braća Baruh«. Na vječnoj straži počivaju žrtve u službi mira i jednakosti. Protestna riječ: »Zar su krivi što su druge vjere?« odzvanjalo je bivšim logorskim dvorištem. Pouke iz tih dana su dobro upućene. Kohezionim snagama učvrstiti bratstvo i jedinstvo, ne dopustiti da se pojave crna mjesta u

Ijudskoj povjesti, ne dopustiti više Jasenovca, Đakova i Kragejevca.

Poslije ovog, službenog dijela programa, nastupio je onaj mladalački, prisni kontakt među mladima. Netko je rekao: »Dobro je da smo se našli«. Zaista je, rekao bih, i više nego dobro.

U susret ljeta i ljetovanjima, po koji od nas bit će jedno, da ispišu stranice zajedničkih zbivanja i susreta. U ovoj retrospektivi osvrnuli smo se na događaje tako značajne za omladinu, a slobodno bih dodao, i za ostale uzraste.

Dipl. ing. Velimir Kon

Jevreji narodni heroji

ALBAHARI

(Abrahama)

NiŠIM

Roden je 28. januara 1916. god. u Tešnju, Bosna i Hercegovina, u trgovačkoj porodici. Još u višim razredima gimnazije, koju je završio u Sarajevu, došao je u dodir sa napredno orijentisanim omladinom i neposredno učestvuje u raznim njenim kulturnim, sportskim i političkim akcijama.

Po završetku škole radio je kao privatni nameštenik u Sarajevu gde je istovremeno nastavio i svoju revolucionarnu aktivnost. Osobito se isticao u radu klasnog sindikalnog pokreta u Savezu privatnih nameštenika — SBOTIĆ-u. Član KPJ postao je 1935. g., a naredne godine osuđen je na jednogodišnju robiju koju je izdržao u Sarajevu, beogradskoj »Glavnjači« i na Adi Ciganliji.

Nakon povratka sa robije, 1937. godine, ponovo se uključuje u partijsko-politički život, a 1940. godine postao je član Mesnog komiteta KPJ za Sarajevo. Kao poznati partijski aktivista odveden je u koncentracioni logor u Ivanjicu decembra 1940. godine, gde je ostao do 29. marta 1941. god. U vreme kapitulacije jugoslovenske vojske Nišim se nalazio u Sarajevu, gde je organizovao oslobođanje komunista koji su pali u zabilježeničke logore.

U periodu priprema ustanka Albahari je kao član Mesnog komiteta bio vrlo aktivna na organizovanju prikupljanja oružja i sanitetskog materijala, na jačanju partijske organizacije u gradu i povećanju njene spremnosti za prihvatanje novih zadataka.

Kada je ustanak izbio, Nisim je radio na formiranju prvi partizanskih odreda u okolini Sarajeva. Bio je zamenik kome-sara, i na toj dužnosti je zarobljen i doveden u ustaški zatvor u Sarajevu. Nakon žestokog mučenja, pred samo streljanje, uspeo je, zajedno sa Isom Jovanovićem, sekretarom Pokrajinskog komiteta KPJ za BiH, i Milutinom Đuraškovićem, da pobegne i da se prebaci na oslobođenu teritoriju Romanijske. Kao iskusni partijski radnik postavljen je za sekretara Okružnog komiteta KPJ u odredu »Zvijezda«, gde se istakao jednako i kao dobar borac i kao organizator i politički mobilizator masa. U toku četvorogodišnjeg rata prošao je kroz mnoge borbe i jedinice. Po pravilu se nalazio tamo gde je nedostajalo iskusnih partijskih radnika. Bio je zamenik političkog komesara čete i bataljona 6. istočno-bosanske brigade, sekretar KPJ za Romaniiju, šef odeljenja za zaštitu naroda za oblast Trećeg korpusa itd.

Nakon završetka oružane borbe Nisim Albahari je obavljao raznovrsne složene poslove. Bio je jedno vreme predsednik Saveza sindikata Sarajeva, član CK KPJ za BiH od osnivačkog kongresa do 1948. god. Više od deset godina vršio je u Centralnom komitetu dužnost načelnika uprave za kadrove CK, bio je član Izvršnog komiteta CK KPJ za BiH. U više saziva biran je za poslanika Republičke i Savezne skupštine. Bio je u vlasti SR BiH ministar rada, sekretar Izvršnog veća, sekretar Skupštine SR BiH, predsednik Organizaciono-političkog veća i Skupštine SR BiH, te potpredsednik raznih komisija i tela.

Nosilac je partizanske spomenice 1941. godine i više odlikovanja.

Završio je visoku školu političkih nauka u Beogradu. Član je Saveta federacije i danas se aktivno bavi političkim radom.

Orden narodnog heroja dodeljen mu je 27. novembra 1953. godine.

Iz knjige *Narodni heroji Jugoslavije*
pripremila Sonja Petković

Raka Levi

Drugi nastavak

U prošlom broju počeo sam obilazak Jerusalima, i to u Hese galeriji, gde se nekim čudom skupilo mnogo poznatog sveta, verovatno zato što su Jasna i Lipa imale svoju izložbu. Sada sam dobio zadatak da u sledećim brojevima u nastavcima malo lutam po Jerusalimu i zauzimam mesta mlađim i još neotkrivenim talentima na stranicama našeg lista, jer oni nikako da izadu iz anonimnosti pa da nešto napišu. Isto važi i za one iz drugih centara, koji osim šturih izveštaja iz klubova ništa da nam pošalju. Ali, da se vratimo nazad u Jerusalim.

Verovatno ste pročitali prošli broj od korica do korica, pa ste zapazili i Dejanov članak sa Sinaja i moj sa izložbe. Da se ne bi ponavljali, krenimo dalje. Stotinak metara od galerije, sto koraka uzbrdo, sto cik-cak, i eto nas u samom centru svetog grada. Ne, nije to ni Suk ni zid plaća, niti jedna od poznatih muslimanskih svetinja, El Aksa ili Omarova džamija. Jednostavno, nalazimo se u trgovackom centru grada, negde na sredini ulice Jaffo. Prva stvar koja mi pada u oči je divna, lepo opremljena i uvek posećena radnja sa foto opremom. Kada ovo bude čitala Rahela — treći član naše ekspedicije — sigurno će dobiti ospice kad se seti da smo u Atini za pola sata trčeći obišli ceo grad, i to sve od jedne do druge foto radnje, tražeći filmove i delove za aparate. Unutar, mali red od jedno pet-šest mušterija, svako nešto traži, kupuje, raspituje se. Kad smo došli na red, i mi smo tražili jedan objektiv, malo prijateljski pročaskali o njegovim mogućnostima, zatim ga isprobali, rasptali se o omgućnostima popusta pri plaćanju za devize, a onda, pošto je prodavac bio toliko uslužan da nam je bilo žao da ga ne iskoristimo do kraja, nastavili smo priču o filmovima, naročito o infracrvenim koji u Izraelu iz objektivnih razloga ne mogu da se kupe, i posle svega toga lepo se pozdravili i, ne kupivši ništa, izašli. Jedino mi nije jasno zašto nas je onih dvadesetak ljudi, što se skupilo u redu iza nas, tako čudno posmatralo dok smo odlazili.

U jednoj poprečnoj ulici odmah iza čoška naišli smo na slatku malu piceriju, što bi se reklo: Ni manje picerije, ni

većeg izbora. Od onih deset-petnaest vrsti i još toliko na ivritu napisanih, nekako smo uspeli da se odlučimo i poručimo jednu sa prizvukom istoka u nazivu, ali toliki trud ode uzalud, jer osim one jedne vrste što je bila u rerni drugih nije bilo, pa šta smo mogli nego da damo pet funti, pojedemo i odemo. Sreća je bila da tamo skoro svaka radnja ima i mašinu, ako to tako može da se nazove, za cećenje pomorandži i grepua, pa smo na sljedećem čošku popili po sok i to original Jaffa. Možda smo utolili žđ, ali onu drugu žđ za cunjanjem po ulicama, radnjama i kafanicama nismo, a vreme se već primaklo da se vratimo na ručak u institut gde smo se smestili. I naravno, opet će nas autobus broj 6, a može i 6/I ili 6/II, za funtu i deset odvesti nazad, i opet ćemo se nekako čudno osećati u tom autobusu, što je naš prijatelj Ingmar iz Geteborga rekao: »Nikad nisam video u jednom autobusu ovogliko Jevreja«. Inače, osim tog čudnog osećaja, ni po čemu ne možete da osetite da ste van drage domovine, red i gužva pri ulasku u autobus, pa je verovatno pala nekome majka ili drugi deo familije, tek šofer ustaje, izbacuje jednog mlađića napolje, ovaj ga udara a ni drugi mu ne ostaje dužan, i šta je dalje bilo ne bih mogao sa sigurnošću da kažem jer je naišao drugi autobus u koji smo uskočili i otišli.

Drugi specijalan osećaj koji vas stalno podseća da niste kod kuće je, recimo, ŠABAT. Ako ste se zatekli u petak popodne u gradu, budite sigurni da ćete se vratiti peške kući, jer autobusi na šabat ne voze, a možete i šerutom, to je taksi za sedam osoba, koji ima svoju rutu, a voze ih specijalno obučeni vozači koji ne znaju da računaju na svoju štetu nego samo na vašu. Za Novu godinu, tačnije 31. decembra, obišao sam tri mora, ujutro sam bio na Crvenom, u podne na Mrtvom, a predveče sam stigao na Sredozemno ili, kako piše u mom atlasu, Lévantsko. Tu me je vozač šeruta kojim sam išao iz Tel Aviva do Haife »pročitao« da sam stranac, pa ili je pomislio da se kod nas kusur od 20 do 50 vráća samo 20 funti ili da je za nas Nova godina isto što i za njih šabat, i da na taj dan plaćamo skuplje prevoz, jer se usluga kod njih plaća skuplje od petka do subote u 18 h, tek tu sam drugi put za tih mesec dana što sam lutan Izraelom progovorio ivrit i tražio još 10 funti kusur. Prvi put sam govorio ivrit kada sam došao, istog dana, i to u šeretu, opet, jer nam je bilo hladno i tražio sam da zatvori prozor. Tako sam polomio jezik, pa se posle nisam stideo da pričam ivrit i sa milicionarima, i da se cenjkam na pijaci, i da tražim da autobus otvari vrata i stane gde ja

hoću, naravno ne morate sve baš da mi verujete, ali ja sam pričao a oni su mi odgovarali, ali šta, e to je već druga priča, do te lekcije još nisam stigao.

Na kraju krajeva, ivrit vam nije mnogo potreban da biste preživeli. Bio sam na jerusalimskoj pijaci jednog dana i video da se kupuje, cenjka i plaća na španskom, u Mea Šearim sam čuo kako se kupuje na jidišu (ili jednoj vrsti nemačkog), engleski govori skoro svaki drugi, pa čak i češće, gladan nećeš ostati, a ako baš hoćeš da naučiš jezik, postoje Ulpani, mesta koja liče na internate, gde šest meseci stanuješ, učiš i na kraju izađeš odatle sa znanjem ivrita. Osim jerusalimske, obišao sam i pijace u Haifi i Tel Avivu, i mogu vam reći da imaju svašta, skoro i od 'tice mleko, ali zato nema kajmaka, nemaju Gavrilovićeve salame, kažu da im je kafa očajnog ukusa, isto kao što je i kod nas jedno vreme bila onako kisela.

Naročito mi je ostala u uspomeni vožnja do pijace. Pošto nismo mnogo poznavali grad i malo lutali, skrenuli smo za jednim autobusom levo i, gde čuda, kao iz zemlje iznikao policijac na sred put — nije džabe sveta zemlja. Šta ćeš, stadošmo, tek on uze tefterče da platimo kaznu jer je skretanje zabranjeno; mi kažemo da nismo znali, nismo mi iz ovog grada, a on ode da zaustavi još jednog što je skrenuo leyo, mi opet kažemo da nismo odavde, a on da priznanicu, pa kaže: zato sam vam i dao popust. Trebali smo možda da pokažemo studentsku kartu, možda bismo dobili još neki popust, jer tamo može da se jede uz popust, može da se kupuje, obilaze crkve i džamije, da se putuje, pa čak i taksi ti da popust od jedne funte na studentsku kartu. Inače, kaznu nismo platili na licu mesta, dobili smo novčanu uplatnicu da u banci ili pošti platimo, tako je kod njih.

Još jedna stvar može da vas uplaši kad kupujete. Sve cene su im bez poreza na promet. Ako kupujete u radnji onda vam na licu mesta obračunaju tih 8%. Recimo za jednu majicu od 25 funti platiš još 5 kao porezu. Izgleda da kod njih ne važe isti zakoni iz matematike kao i kod nas, jer je inače 8% od 25 = 2, ali nećemo da budemo cepidlake. A u samoposlugama sve natrpas u kolica i odeš na kasu, kasirka sve lepo otkuca, ti se mašiš za pare da platiš, ona da ti izvadi najlon kesu da spakuješ, kad ono u najlon kesi, koja inače nije za pakovanje, na njoj stoji tabela sa izračunatim porezima na date cene, onda ti još malo podeblja račun, pa gledaj šta ćeš. Inače, sve su to sitnice koje život znače, ali ni one mnogo ne smetaju kad su

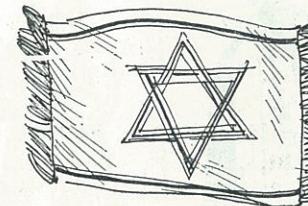
Ijudi fini pa ti lepo kažu: izvinite molim vas, hoćete li da budete tako dobri pa da doplatite razliku. Jedino što tu ne valja je što su fini ljudi retki, isto kao kod nas.

Jedno hladno popodne — nije to ništa neobično da je u Jerusalimu hladno, čak je jedan dan padao sneg, a tada su sve škole imale raspust i dolazile su ekskurzije u sveti grad da vide sneg — snimili smo za video-sistem portret grada sa »Mont of Olives«, odmah pored hotela Intercontinental. Posle nekoliko sati rada okupilo se nešto male arapske dece oko nas i zainteresovano su posmatrali šta radimo. Jedan od njih koji je vodio kamilu i iznajmljivao turistima za jahanje hvalio se da zna sve svetske jezike. Naravno, znao je na svakom da kaže po par reči koje se obično nalaze na prvim stranicama svih udžbenika stranih jezika. Znajući da govorim jedan od slabije poznatih jezika, društvo iz ekipe me nateralo da malo pričam sa njim srpski. Naravno, on je počeo da priča ruski, ali kad je video da to slabo pomaže, pogledao me u stilu: idi bre, gde me nađe, i otišao sa svojom kamilom da pokuša da nešto zaradi.

Sa tog položaja gde smo bili, ceo Jerusalim se vidi kao na dlanu, a stari arapski deo je takoreći da skočiš u njega. Naravno, opasan debelim zidinama starog grada, arapski sveti deo dozvoljava turistima ulazak samo na jednu od kapija koje čuva uniformisano lice i pretresa, za naše dobro, svaku tašnu ili prtljac, i pri ulasku i pri izlasku. Čak je zabranjeno ući u kvart zagrljen, nego lepo zamole zaljubljeni par da se ponašaju u granicama pristojnosti. Kada ste već unutra, imate na izboru jedno stotinak pari cipela pred džamijama, ali se uglavnom svako odlučuje za one u kojima je došao. Međutim, ako hoćete malo da lutate, prolazite pored arapske škole okrećene u belo odakle vas pocrnela lica čudno gledaju iz crnih učionica, a baš je bio odmor, verovatno jer je škola samo za muškarce a vi ste slučajno u ženskom društvu. Osećaj koji sam tada imao nije mi baš bio mnogo prijatan, jer sam imao utisak da sam ušao u deo gde stranci slabo zalaze. Ali, šta je — tu je. U produžetku smo obišli još nekoliko uličica sve užih i užih, naravno i prljavijih, i vođen svojim nepogrešivim instinktom za pronalaženje pravog puta obreli smo se u jednom dvorištu odakle puta nije bilo osim nazad... Zato su nas klinci izveli kroz komšijska dvorišta do jedne malo šire ulice, odakle smo ušli u jednu još širu, pa smo posle par minuta hoda došli na sigurno tle. Moram priznati da mi je tada malo lagnulo. Ako imate kojim slučajem Amirovu mapu grada u slikama, taj deo vam je sasvim

u gornjem čošku starog grada koji je obojen crvenom bojom a gde nema ucrtanih ulica. Sada, kad smo bili na sigurnom, opet mi se povratilo samopouzdanje, pa smo nastavili. Ušli smo u jedan hotel, tražeći sobu za neke prijatelje, i popeli se na krov-terasu, odakle se pruža divan pogled na sam stari grad koji se spolja sa ulica, kuda prolaze obični turisti, uopšte ne vidi. Silazeći, prošli smo pored recepcije, gde su dva mladića ogrnuta u staru čebad pokušavala da zamene na crno dvadeset dolara, ali se nisu složili oko kursa, pa su otišli dalje, posle smo ih videli, ipak su se vratili, nisu mogli nigde da dobiju više.

Za sutradan smo ostavili obilazak muzeja, pa smo ponarili. Međutim, muzej se otvara tek u 10, pa smo tih dvadesetak minuta što smo stigli ranije rešili da provedemo obilazeći Kneset. Pošto su ga neki već videli, podelili smo se. Oni koji su ostali da nas čekaju pred ulazom nisu bili fer, pa kada smo se mi vratili oko dva sata, više ih nije bilo. Meni nije preostalo ništa drugo nego da sutradan ponovo dođem, i imao sam sreću: onaj što cepka karte rekao mi je da sam hiljaditi posetilac tog dana, ali eto, baš danas ne dele nagrade, isto kao što ni vi nećete da dobijete nagradu jer ste silno vreme potrošili čitajući ove redove.

JEVREJSKA ODEĆA KROZ VEKOVE
(II deo — odeća evropskih Jevreja)

Engleski Jevrejin iz 1275.
 Odeven je u dugačku ha-
 ljinu sa jevrejskom ozna-
 kom i kapuljačom.

Nemačka, 13. vek. Jevrejski
 trubadur, Siskind iz Trimber-
 ga, u jevrejskom šeširu, stoji
 pred biskupom.

Nemački Jevreji iz 1588. godine. Žena na levoj strani je neudata Jevrejka, dok
 je žena na desnoj strani, sa jevrejskom oznakom, odevena za sinagogu.

Francuska, 1664. godina. Karak-
 terističan je nabrani okovratnik,
 kakav su nosili i nemački Jevreji,
 kao i okrugli šešir (bereta).

Tipična svakodnevna ode-
 ča Jevreja u Frankfurtu
 (1703).

Jevrejka iz Praga
 (oko 1760).

Poljska, 1703. godina
 — okrugli šešir, ode-
 ča zakopčana do grla,
 nabrani okovratnik, po-
 jas, kaftan i papuče.